

Herminium monorchis - Mesikämmekkä

HEINÄKUUN 2007

© Teksti ja kuvat Matti Niissalo

Kuvaus

Mesikämmekkä on 5–15 cm korkea, juurimukuloita muodostava kämmekkä. Kasvin tyvellä on kaksi tai kolme kärkeä kohti tasaisesti kapenevaa lehteä. Lehtien keskeltä nousee vaatimattoman näköinen kellanvihreä kukinto. Noin 5 mm leveät kukat avautuvat vain heikosti. Huuli on kolmiliuskainen. Kukkien makea tuoksu houkuttelee runsaasti pieniä hyönteispölyttäjiä, ja kasvi tuottaa yleensä paljon talventörröttäjiksi jääviä siemenkotia.

Levinneisyys ja kasvupaikat

Mesikämmekkä on melko harvinainen kämmekkälaji. Sitä tavataan tuoreilla, matalaksi laidunnetuilla niityillä ja lettosoiilla suuressa osassa Eurooppaa, joskin läntisistä ja pohjoisista osista se pääosin puuttuu. Aasiassa laji kasvaa laajalla alueella. Lajin sanotaan usein vähentyneen suuressa osassa esiintymisalueeltaan, epäilemättä tehomatalouden ja kosteikkomaiden kuivatuksen vuoksi.

Suomessa lajia on tavattu Hämeessä ja Ahvenanmaalla, mutta viimeinen kasvupaikka Eckerössä tuhoutui 1970-luvulla. Yrityksistä huolimatta lajia ei ole saatu kotiutumaan uudestaan Virosta tuoduista yksilöistä.

Kasvatus

Mesikämmekkä on yksi suosikkikämmeköistäni. Lajin kasvatus on helppoa kalkkipitoisella keinotekoisella turvesuolla. Suora aurinko on eduksi lajin kasvatuksessa. Kasvi ei tarvitse erikoishoitoa, ja kasvusto leviää 2–3-kertaiseksi joka kasvukaudella, sillä yleensä kasviin muodostuu enemmän kuin yksi juurimukula. Yhdestä mukulasta viitisen vuotta sitten aloittamani kasvi on nyt noin 20-versoinen, huolimatta silloin tällöin pois annetuista jakopaloista. Pidän lajia suon kosteimmassa kohdassa, mistä kasvit kasvavat rahkasammalen läpi, mutta myös kasvatusta tavallisessa, kosteana pidetyssä puutarhamaassa kannattaa kokeilla. Laji sopii erityisen hyvin yhteen samoihin aikoihin (kesäkuun loppu – heinäkuun loppupuoli) kukkivan tummakukkaisen *Dactylorhiza purpurellan* kanssa.

Kämmekät ovat usein herkkiä keräämisestä aiheutuvalle häirinnälle. Mesikämmekän harvat elinvoimaisetkin kasvupaikat on jätettävä rauhaan lajin leviämisen varmistamiseksi - kämmekät saavuttavat uusia kasvupaikkoja vain runsaan siemenmäärän avulla. Lisäksi mesikämmekkä, kuten monet muutkin kämmekät, on useimmilla kasvupaikoillaan lain nojalla rauhoitettu. Ainoa tapa saada varmasti elinvoimainen mesikämmekkä puutarhaan on Keski-Euroopan tarhojen välityksellä. Sen jälkeen sitä kannattaa myös jakaa muille harrastajille, jotta luonnon kasvupaikat säilyisivät turhalta keräämisen aiheuttamalta paineelta.

